

Subjekt a vědomí

Bylo by základní chybou se nezmínit o nesprávném zvyku spojovat aktivitu subjektu s vědomím (se subjektivitou). Základním rysem aktivity subjektu není vědomí, ani vědomí sebe, nýbrž právě jen ta aktivita, k něčemu zaměřená a o něco usilující (aniž ono „něco“ lze jakkoli objektivizovat). Subjekt je tam, kde najdeme úsilí o zvládnutí něčeho, o ovládnutí, o opanování, o vládu a vládnutí, o podrobení a podmanění něčeho, o nabytí vrchu – a to vše bez jakékoli součinnosti či spolupráce s vědomím. To, že bez uvědomování „sebe“ si nelze jakýkoli subjekt myslet, je omyl či obecný předsudek; je tomu právě naopak, totiž že uvědomění jakéhokoli druhu, včetně uvědomování „sebe“, je naprosto nutně podmíněno a umožněno pouze tam, kde už nějaký subjekt „je“, a to právě subjekt, který je skutečností (kterou je ovšem zapotřebí znovu a znovu přezkoumávat), aniž by k tomu jakékoli aktivity vědomí bylo zapotřebí. Myšlenka „vědomí“ je výtvořem myslícího subjektu, ale subjekt nevzniká tím, že je myšlen. To nás nutně vede ke zdůraznění opravdové skutečnosti subjektu – subjekt buď je „jsoucí“ nebo to žádný subjekt není. To, že subjekt není objekt, a to v žádném směru, si zasluhuje naší patřičné pozornosti. Subjekt rozhodně nemá žádnou vnější stránku, leda že za jeho vnějšek budeme považovat celý region, tím subjektem ovládaný, opanovaný, ovlivňovaný, specifickým způsobem ‚založený‘ a ‚udržovaný‘ (přesněji: spoluzaložený a spolu udržovaný, protože ono ovládání je – snad kromě případů primordiálních událostí – ovládáním jiných, dalších subjektů nižší úrovně).

(Praha, 190326-1.)